

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxe de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FORTE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Alegerea de Arhiepiscop și Mitropolit.

Și s'a adunat ca la 120 de bărbați, pe cum este scris să se facă, de au ales pe Arhiepiscopul și Mitropolitul Românilor din Ungaria și Transilvania, în persoana I. P. C. S. vicar episcopesc și arhimandrit Vasilie Mangra.

Ne închinăm votului supremei noastre corporațiuni bisericești și ne punem nădejdea în calitățile distinse ale alesului, că acele vor fi validate pentru prosperarea bisericii noastre române.

A intrat de tânăr în corporațiunile noastre bisericești, în cari a adus cunoștința temeinică teologică, profund sentiment al ortodoxiei și o voință tare de muncă. Astăzi el este unul dintre cei mai buni cunoscători ai vieții noastre constituționale, în poziția sa, de a da directivă dezvoltării vieții noastre constituționale.

La aceste calități ale alesului privește biserica cu nădejdea, că ele vor vindeca toate ranele trecutului.

Părintele Vasilie Mangra a primit votul congresului cu următoarea declarație solemnă rostită în fața congresului electoral:

*Prea Cuvioase Domnule Președinte!
Mărit Congres!*

In aceste momente extraordinar de grele pentru mine, două simțăminte frământă internul meu: e simțământul puținătății și neajunsurilor mele persoanele deoparte, și simțământul datoriei de preot și slugitor al bisericii de altă parte. Cel dintâi îmi dictează, că părăsind locul acesta să mă depărtez, căci înaltă e poziția, la care mă cheamă măritul congres prin votul său și îndatoririle acestei poziții sunt mai presus de puterile mele. Simțământul datoriei de preot însă nu-mi îngăduie să șovădesc și să fug, ca un năimit, care în timpul pericolului lasă oile și fuge. (Ion X, 12).

Deci cu credință tare în Dumnezeu, care prin darul duhului sfânt pe cele neputincioase le vindecă și cele ce lipsesc le împlinește, mă supun cu umilință voinței suverane a obștei bisericii, exprimate prin votul reprezentanților săi, și declar, că mă voi sili din toate puterile a corăspunde la chemarea bisericii și a na-

țiunii, căci în biserică și prin biserică viază neamul românesc, anghiră tare și nemișcată având în organizația constituțională a bisericii noastre, în autonomia, prin care se dă posibilitatea poporului credincios de-a lua și el parte și a se îngera direct, ori prin aleșii săi, în guvernarea bisericii și conducerea afacerilor sale, — stabilindu-se prin aceasta armonica conlucrare, atât de necesară a tuturor, ca biserica să-și poată îndeplini misiunea sa culturală și civilizatorică în societatea omenească.

Ca apostolul păcii evanghelice voiu propovedui totdeauna pacea, iubirea și concordia între fiii bisericii și cetățenii patriei, fără osebire de confesiune și naționalitate;: voiu aduce aminte tuturor acele sfinte cuvinte ale bisericii: „Să iubim unii pe alții, ca într'un gând să mărturisim“, ca astfel uniți toți în simțăminte creștinești și naționale-patriotice, să putem esclama totdeauna cu fericire: Trăiască patria; Trăiască Maiestatea Sa Impăratul și Regele nostru Francisc Iosif I și Casa domnitoare, întru mulți fericiți ani, pentru prosperarea monarhiei și protecțiunea bisericii noastre ortodoxe naționale române! (Aclamări vii și aplause).

Biserica ortodoxă a îndurat multe suferințe în decursul vremurilor. Nu e acum vremea de a le răscoli. La aceste suferințe se adaugă acum mizeriile înfricoșatului războiu. Părintele Vasilie Mangra a luat asupra sa o sarcină, a cărei greutate o simte, precum o mărturisește în cuvântul său. Ar vrea să facă lucruri mari și să teme că nu-i vor ajunge puterile de a le săvârși. Să ne rugăm lui Dumnezeu, ca să-i dea puterea de a-și îndeplini idealul bisericii ortodoxe române.

„Am spus aceea ce mă frământă, ce este în sufletul meu, în acest mare moment mare al vieții mele“ — ne-a zis în cerc restrâns, și am simțit sguduirea lui sufletească în fața răspunderii mari ce o ia asupra sa în aceste zile grele. Unde nu saltează Eul de bucuria gloriei ce l-a ajuns, ci vorbește conștiința răspunderii, e suflet preoțesc. Gândim la mari ierarhi cari să cutremurau de răspunderea ce o iau asupra lor prin primirea darului preoției. Numai cel ce știe, că ce se recere dela un preot, știe cât de slab

este omul pentru împlinirea îndatoririlor împreunate cu aceasta sfântă misiune.

În lumina acestei declarații a conștiinței de datorie și a caracterului preoțesc ortodox privind alegerea I. P. C. Sale ni să inseninează orizontul viitorului. Fie să se facă lumină mare pe acest orizont.

Asemenea acestei voințe declarase în primul cuvânt rostit în calitate de alesul bisericeii, dorința ferbinte a credincioșilor din întreaga metropolie de a vedea strălucind noua arhipăstorie a părintelui Mangra: *curățenia moravurilor, flacăra științei și devotamentul către biserică străbună și toate așezămintele ei religioase-culturale*. Când se va împlini aceasta dorință ferbinte a credincioșilor din metropolia ortodoxă română a Ungariei și Transilvaniei, atunci, se va binecuvânta momentul în care a fost ales și mare se va numi între ierarhii bisericeii ortodoxe române.

Floarea să deschide la lumina soarelui. Așa o floare este și sufletul care numai la lumina soarelui sufletească să deschide, când va răsări soarele dreptății și a adevărului din faptele noului arhiepiscop și metropolit, se vor deschide și sufletele acum închise de vânturile reci ale valurilor vieții și din florile aceste deschise se va împlăni

Așa să lumineze lumina ta înaintea oamenilor ca văzând faptele tale cele bune să preamărească pe Tatăl cel din ceriuri.

Din actele congresului ordinar.

Raportul consistorului mitropolitan ca senat bisericesc.

Subsemnatul Consistor mitropolitan ca senat bisericesc își ia voce cu tot respectul a prezentă pe periodul trecut următorul raport:

I. În scopul de a avea o îcoană clară despre dezvoltarea vieții interne a bisericeii noastre ortodoxe române din întreaga metropolie, având în vedere și concluzul congresului Nr. 51 din 1912, acest Consistor mitropolitan cu rezoluția de datul 13/26 noemvrie 1912, Nr. 553 M., a recercat toate Consistoriile eparhiale spre a raportă în detaliu an de an până la 1 iunie a fiecărui an, despre momentele și evenimentele mai remarcabile întâmplate în cursul anului precedent în viața internă a bisericeii de pe teritoriul submanuat, având a se raportă mai ales asupra momentelor jignitoare și păgubitoare față de viața moral-religioasă a clerului și poporului submanuat. Totodată a raportă atât despre cauzele, precum și despre măsurile luate spre a paraliză influența aceloră.

Pe temeiul rapoartelor intrate în această afacere dela Consistoriile eparhiale ținem a relevă următoarele:

Ca un eveniment istoric epocal ținem a remarcă războiul actual mondial izbucnit în vara anului 1914, care a sgduit din temelii atât statele europene, cât și viața socială și familiară a oamenilor, și care a atins nemijlocit în mod foarte simțitor și viața internă a bisericeii noastre ortodoxe române din patrie, reclamând și din partea bisericeii noastre măsuri extraordinare pe toată linia.

Față de acest eveniment dezastruos, ocărnuirea și organele bisericeii noastre din întreaga metropolie au

luat o atitudine și au dezvoltat o activitate deamă de sublima lor chemare.

În preajma izbucnirii războiului, îndată după publicarea manifestului Majestății Sale preagrațiosului nostru împărat și rege apostolic, adresat la 28 iulie 1914 către popoarele din întreaga monarhie, autoritățile și conducătorii bisericeii noastre din mitropolie, conștii de raportul de drept și datorință în care se află față de stat, în toate eparhiile, numai decât au dat pastorale și circulare către toți credincioșii păstoriți, îndemnând pe toți cei chemați să dea ascultare fără șovăire și cu supunere glasului de chemare prealnalt, și însuflețindu-i pentru apărarea tronului și a patriei, să pornească la războiu cu credință în biruința dreptății când astfel o nouă probă strălucită de strămoșească localitate față de casa domnitoare și față de patriotismul neamului românesc, probat în cursul veacurilor.

Aceste pastorale și circulare conțin și cuvinte de mângâiere sufletească, precum și îndrumări speciale către cler și popor cu privire la atitudinea și purtarea ce au a observă în vremurile grele ce ne-au ajuns, față de toate dispozițiile statului, îndemnându-i să fie tot mai tari în credință către Dumnezeu, și fii necintitiți în iubire și alipire către patrie și tron.

În detaliu ținem a remarcă deosebit demersurile însemnate luate în fiecare dieceză din mitropolie, și anume:

1. În arhidieceză:

S'au dat mai multe pastorale arhieresti, precum și circulare în mai multe rânduri, în cari s'a indicat, ce rugăciuni să se facă la fiecare liturgie pentru izbândă armatei noastre. S'au instituit preoți militari după trebuință, pentruca să îngrijească vieța sufletească a credincioșilor chemați la serviciu pentru patrie și tron. S'au publicat colecte pentru cei răniți și pentru diferitele instituțiuni create în legătură cu războiul, adunându-se dela credincioșii bisericeii noastre din arhidieceză, parte în bani, parte în naturale, sume considerabile spre alinarea durerilor pricinuite de războiu. Sumele incurse se vor putea constată numai ulterior.

S'au tipărit și distribuit la militari o mulțime de cărți de rugăciune, din cari să poată scoate hrană de mângâiere și de îmbărbătare pe câmpul de luptă și paturile de suferință în spitale.

Spre scopurile armatei s'au pus la dispoziția statului edificii de școală, s'au aranjat în casele bisericești spitale și s'au mai pus la dispoziția statului și clopoțele dela bisericeii.

În sfârșit, tot în urma războiului, Consistorul nostru din arhidieceză a luat hotărâre pentru înființarea unui orfelinat, în care să fie adăpostiți toți orfanii ostașilor români din patrie căzuți pe câmpul de luptă. Spre scopul acesta s'a publicat apel, în urma căruia s'au adunat sume considerabile. Colecta se continuă în întreaga metropolie. Această instituțiune umanitară are să-și extindă binefacerile asupra întregii mitropolii.

2. În dieceza Aradului:

În nexul pastorei arhieresti emanate cu privire la manifestul prealnalt al Majestății Sale, Nr. 4370/914, episcopul diecezei a dat preoțimeii din întreaga dieceză și o rugăciune specială, întocmită anume, care dela începutul războiului până astăzi se cetește în toate bisericele din eparhie și are să fie cetită și în viitor, sub durată războiului în toate Duminecele și sărbătorile. Considerând apoi, că abia la începutul mobilizării, ostașii au și simțit trebuința mângâierii sufletești, și pe lângă cererea de a fi mărturisitiți și cuminecați, au simțit trebuința și de cărți de rugăciuni, pentru acoperirea acestei trebuințe sufletești s'au împărțit cărți de rugăciuni din depozitele aflate la Librăria diecezană.

Epuizate fiind acestea, și văzând, că asemenea cărți se reclamă în măsură tot mai mare, preasfințitul episcop diecezan, în lipsa de alt fond spre acest scop, a tipărit în două ediții, pe spesele sale proprii, o carte de rugăciuni, din care s'au trimis exemplare recepse pentru toate spitalele din monarhie, precum și tuturor bibliotecilor din institutele de corecțiune din patrie.

Afară de pastorală dată la manifestul prealalt amintit, în general s'au mai dat la toate sărbătorile cardinale pastorale arhieriești de mângâiere și povești adresate clerului și poporului din întreaga eparhie. Din partea Consistorului din Arad s'a mai dat circular, prin care a fost îndrumat poporul la crutare și la îndeplinirea lucrurilor economice.

La sărbătoarea „Nașterii Domnului“ din anul 1915 Preasfinția Sa părintele episcop a trimis tuturor preoților noștri aflători la oaste, — cam 26 la număr — o pastorală specială pentru ostași, care pastorală s'a trimis și prin comandele militare.

Vieța religioasă-morală a credincioșilor n'a rămas neatinsă de războiul actual. Cei plecați în război și-au dat seama de primejdiile împreunate cu războiul, iar cei rămași acasă au fost cuprinși de grija pentru vieța celor plecați. Când omul este în primejdie cu vieța, atunci de regulă se întoarce către Dumnezeu, și-și îndeplinește datorințele creștinești, astfel s'a observat în toate părțile, că mulți dintre cei ce trăiau în concubinată, s'au cununat.

Ostașii chemați la miliție, reclamând hrană sufletească, cărți de rugăciuni, Preasfinția Sa episcopul diecezan al Caransebeșului a compus și pus sub tipar, mai ales pentru soldații dela front, o carte de rugăciune, care apoi, precum și alte cărți de rugăciuni, s'au trimis și distribuit soldaților și credincioșilor, cari le cereau. Asemenea s'a făcut îngrijire a provedea pe soldați și cu altă lectură religioasă și instructivă.

Din toate rapoartele primite în această materie dela eparhii, se evidențiază clar, că războiul actual și-a avut înrăurirea sa icotenstabilă asupra credinței și a vieții religioase-morale a fiilor bisericii noastre. Faptul acesta s'a relevat de toți scriitorii și cugetătorii, cari s'au ocupat cu problemele sociale și religioase, scoase la suprafață de acest cataclism universal. Mulțimea epizoadelor și a cazurilor concrete, întâmplările, experiențele și nenumăratele rapoarte oficiale și particulare sosite de pe câmpurile de luptă, toate țin să releveze și să constate adevărul, că pe urma acestui războiu, și a calamităților împreunate în mod fatal cu el, credința creștină și sentimentul religios au crescut în întregitate. Barometrul religiosității s'a urcat în mod simțitor și simburile credinței în Dumnezeu a reinviat și a încolțit din nou, chiar și în suflete, în cari părea amorțit de necredință și indiferentism religios.

Fapt incontestabil este, că războiul acesta a pregătit sufletele și le-a făcut mai predispuse pentru primirea adevărilor de credință și de mângâiere a învățăturilor evanghelice. Rămâne ca clerul parohial, utilizând acest prilej, să samene în inimile credincioșilor sămânța credinței, nădejzii și a dragostei creștinești, singurii factori mențiți să asigure fericirea și pacea între oameni și între popoare.

Alte momente mai de seamă petrecute în cursul periodului, în desvoltarea vieții culturale a bisericii noastre din mitropolie:

În dieceza Aradului subsemnatul episcop în anul 1912 împlinind zece ani de arhierie, a făcut sinodului eparhial din acel an în cuvântul de deschidere un raport detaliat despre productele activității sale arhierice pe zece ani împliniți.

Tot în dieceza Aradului, în ziua de 3/16 noembrie 1912, s'a sărbătorit cu solemnitate cuvenită jubileul centenarului dela înființarea și deschiderea institutului pedagogic, unul din cele mai vechi așezăminte culturale în mitropolie.

Iară în 26 august (7 septembrie) 1913 s'a sfințit și s'a predat destinațiunii sale, cu o festivitate rară în felul său, edificiul nou al școlii civile de fete cu internat, susținute de dieceză.

În cursul periodului au obveit și unele momente jignitoare, și anume: În arhidieceză în unele părți au fost neînțelegeri între preoțime și între poporul credincios, cari au provocat frecări regretabile. Alte momente jignitoare au fost nemulțămirea preoțimei cu calificatiune inferioară în ce privește întregirea dotației de stat, iar în unele locuri divergențele dintre preoți și învățători. Față de aceasta Consistorul în cazuri concrete a luat măsurile, cari le-a crezut în interesul bisericii.

În dieceza Aradului sporadice s'au ivit mișcări prozelite, anume: în comuna Nădlac din pricina alegerii de preot, în comuna Boroșineu din certele iscate între un preot și un învățător de acolo, apoi în comuna Baldovin și filia Rîșculița, din tractul Hălmagiu, pentru contribuirea recepțută la susținerea în comun a școlii confesionale, la care contribuire au fost angajați de bună voe.

Toate aceste mișcări regretabile însă, prin măsurile energice și potrivite luate de Consistor, au fost sufocate și potolite, fără să fi luat dimensiuni mai păgubitoare.

H. Cu privire la concluzul congresual Nr. 101 din 1912, în privința modalităților de a combate și paraliza influența păgubitoare a învățăturilor sectare asupra credincioșilor, acest Consistor mitropolitan cu datul 13/26 noembrie 1912, Nr. 572, M., pe lângă comunicarea concluzului, s'a adresat prin circular că Consistoriile eparhiale, spre a afla și propune modalitățile potrivite în scopul, dând Consistoriilor îndrumări speciale, spre a lua măsuri energice pe toată linia pentru cultivarea cât mai intensivă a sentimentului religios și întărirea credinței în inimile credincioșilor bisericii noastre străbune, cea mai puternică bază tață de învățăturile false ale diferitelor invaziuni sectare.

Relativ la concluzul congresual Nr. 105 din 1912, privitor la sistemizarea posturilor de cantori, acest Consistor mitropolitan cu datul de 13/26 noembrie 1912, Nr. 576 M., pe lângă comunicarea concluzului și a propunerii invocate, a îndrumat Consistoriile eparhiale a lua măsuri, ca în comunele unde se află trebuință în temeiul §-lui 23, punct 12 din „Statutul organic“, să se sistematizeze posturile de cantori și să se institue cantori; apoi studiind afacerea cu privire la pregătirea și calificarea candidaților pentru atari posturi de cantori, amăsuraț împrejurărilor a lua demersurile în competență proprie.

Concluzul congresual Nr. 104 din 1912, privitor la măsurile ce ar fi a se lua pentru prevederea bisericilor noastre cu lumini de ceară, conform §-lui 121, punct 3 din „Statutul organic“, s'a transpus Consistoriilor eparhiale, pentru rezolvare în competență proprie.

S'a mai dat alt circular, în care s'au luat dispoziții, ca în toate parohiile să se poarte condice despre credincioșii bisericii noastre duși în războiu, despre cei căzuți și despre cei răniți și deveniți invalizi.

Prin acest circular s'a dispus colecta generală și purtarea unui disc în toate Duminecile și sărbătorile pentru ajutorarea familiilor celor duși în războiu. Discul se poartă și acum. Din acest disc au în-

trat la casa Consistorului din Arad până la sfârșitul anului 1915, suma de 17.367 cor. 82 fil. Bani adunați s'au trimis la destinațiunea lor.

Prin circularul de datul 29 iunie (12 iulie) 1915 s'a dispus pe ziua de 6 iulie (8 august) comemorarea memoriei binecuvântate a fericitului Arhiduce Francisc Ferdinand, din care incident s'au luat măsuri pentru o colectă în scopul ajutorării ostașilor nenorociți în războiu. Această colectă a rezultat suma de 28.060 cor. 15 fil. care sumă s'a administrat la oficiul regnicolar din Budapesta spre scopul designat.

Prin circularul consistorial, dat la apelul publicat de fericitul arhiepiscop și mitropolit, la 4/17 Februarie a. c. Nr. 1914/916, s'a dispus o colectă generală pentru orfelinatul decretat a se înființa în Sibiiu. Colecta este în curgere, iară rezultatul, după raportul primit, apropie suma de 50.000 cor.

Din dieceza aradului până acum au fost chiemați la serviciu militar 20 preoți din parohii, dintre aceștia 2 au fost eliberați, iar unul a răposat.

Consistorul din Oradea-mare în afacerea aceasta încă a desvoltat activitate laudabilă, și anume:

În legătură cu manifestul Majestății Sale adresat cătră toate popoarele din monarhie, pe lângă pastorală arhierască s'a dat și un circular deosebit, prin care s'au luat dispozițiuni speciale, reclamate de împrejurările de acolo. Iar preoțimea a fost îndrumată, după practica ritualelor, să înalțe rugăciuni speciale pentru izbânda armatelor monarhiei.

Acelaș Consistor, în vederea situațiunii schimbate și a împrejurărilor de viață socială și economică creată în urma mobilizării generale, urmând exemplul altor acțiuni publice de ajutorare, prin circularul Nr. 2593 a ordonat în parohiile de sub jurisdicțiunea sa adunarea de ofrande benevole în bani ori în cereale, pentru ajutorarea familiilor rămase în lipsă și fără mijloace de existență în urma mobilizării generale. Iar pentru ca la timpul său să se poată alcătui pomelnicul tuturor credincioșilor noștri căzuți eroicește pe câmpul de luptă și să se poată constata cu exactitate statistică mărimea jertfelor de sânge și de avere, prestate de fiii bisericii noastre întru apărarea țării și a tronului, — prin circularul Nr. 2924/1914. B., a îndatorat pe fiecare preot subaltern să compună o listă specială a celor intrați sub drapel, apoi a răniților și morților din parohia sa. Listele acestea vor fi înaintate la Consistor după terminarea războiului, când vor putea fi complete.

Preoții parohiali din orașe și centre au fost îndatorați prin ordin consistorial special să cerceteze și să pro vadă trebuințele sufletești ale ostașilor răniți și bolnavi, plasați în diferite spitale civile și militare. Din prilejul acesta constatând cu plăcere, că aproape toți ostașii răniți cereau preotului cărți de rugăciuni, a trebuit acelaș Consistor să facă și dureroasa constatare, că ne lipsesc cărțile de rugăciuni întocmite pentru toate trebuințele și împrejurările vieții creștinului, precum ne lipsesc și alte scrieri de cuprins religios și moral, tipărite în edițiuni ieftine și potrivite gustului și priceperii poporului nostru.

Acelaș Consistor cu privire la ordinațiunile ministeriale, emanate în chestiunea alimentării populațiunii pe durata războiului, prin circular deosebit a dat preoțimii subalterne unele îndrumări practice referitoare la cruțare și economizare, impusă celor rămași acasă.

Acelaș Consistor apreciind pe deplin valoarea etică și culturală a orfelinatului decretat a se înființa în Sibiiu pentru adăpostirea orfanilor celor căzuți în răs-

boiu, prin circularul Nr. 554/916. B., a deschis și în parohiile de sub jurisdicțiunea sa o colectă generală în favorul orfelinatului amintit.

3. În dieceza Caransebeș:

Cu izbucnirea războiului mondial actual s'a creat pentru aceeaș dieceză o situație foarte dificilă, întrucât o mare parte a diecezei a devenit teren de războiu, cari împrejurări s'au resimțit în ramurile administrației bisericești. Îndată la izbucnire, Preasfinția Sa părintele eviscop diecezan al Caransebeșului în pastorală emisă în legătură cu manifestul preînalt, făcând amintire despre atentatul săvârșit asupra Alteței Sale ces. și reg. fericitului clironom Francisc Ferdinand, precum și despre izbucnirea războiului, a îndrumat pe toții credincioșii să dea ascultare glasului de chie mare al Majestății Sale, însușindu-i pentru apărarea tronului și a patriei. Afară de această pastorală s'au mai emis alte multe circulare, cari toate privesc războiul și trebuințele provocate de el, începând cu îndemnarea celor rămași acasă pentru cruțare și lucrarea pământului, sprijinirea reciprocă, abandonarea sărbătorilor așa numite băbești, sprijinirea tuturor acțiunilor cari privesc apărarea țării și asigurarea traiului normal de acasă. S'au făcut colecte și s'au purtat discuri tot mereu.

S'au sprijinit spitalele și peste tot „Crucea roșie“. Iar în edificiul seminarial cu ajutorul reuniunii femeilor române din Caransebeș s'a organizat chiar și condus un spital special pentru soldații bolnavi și răniți.

Preasfinția Sa părintele episcop însuși a cercetat și mângâiat pe soldații bolnavi din spitalele mai multor orașe, îndemnând totodată preoțimea din loc, de pretutindenea, să-i cerceteze cât mai des.

S'a luat dispoziție să se poarte în parohii o cronică, în care să însemneze toate momentele privitoare la războiu și vrednice a se păstra pentru viitorime.

Pastoralele date în cursul războiului conțin totatăta cuvinte de mângâiere și încurajare a credincioșilor de acasă, în aceste zile grele. Îndeosebi a făcut în multe locuri impresie bună asupra credincioșilor „rugăciunea“ ce s'a dispus a-o rosti în biserici și în genunchi cu glas tare copiii pentru tată, frații, rudeniile și sătenii duși în războiu.

În temeiul concluzului congresual Nr. 71 bin anul 1912, privitor la comemorarea nobililor fundatori, binefăcătorii Ioan și Maria Trandafil, în conformitate cu hotărîrea sinodului episcopesc, luând în această afacere la 14 maiu 1915, Nr. 4. Consistorul mitropolitan cu datul 21 august (3 sept.) 1915, a decretat introducerea nobililor fundatori Ioan și Maria Trandafil în pomelnicul marilor ctitori ai bisericii noastre mitropolitane, și celebrarea unui parastas în ziua sărbătorii: „Sfinților trei ierarhi“ în memoria sus numiților, în toate bisericile noastre din comunele parohiale centrale din întreaga mitropolie. În scopul acesta au fost îndrumate Consistoriile eparhiale de a lua dispozițiile trebuincioase.

III. Senatul bisericesc, ca for și organ suprem de apel, în cursul periodului, până la sfârșitul anului 1915, în 14 ședințe a pertractat și rezolvat cauzele apelate Consistoriile eparhiale, și anume:

a) Consistorul arhidiecezan: 13 administrative, aprobate 8, anulate 3, schimbate 2, total 13. — 15 disciplinare, aprobate 8, anulate 3, schimbate 4, total 15.

b) Consistorul aradan: 21 administrative, aprobate 11, anulate 4, schimbate 6, total 21. — 7 disciplinare aprobate 2, anulate 1, schimbate 4, total 7.

c) Consistorul din Oradea-mare: 1 administrativă, apr. —, anulate 1, schimbate —, total 1. — 6 disci-

pițnar, aprobate —, anulate 3, schimbate 3, total 6.

d) Consistorul din Caransebeș: 6 administrative, aprob. 6, anulate —, schimbate —, total 6. — disciplinare, aprobate 3, anulate —, schimbate 6, total 9.

Total 78: aprobate 38, anulate 15, schimbate 25.

În scopul de a avea o evidență clară despre starea și dezvoltarea clerului și a poporului nostru din mitropolie, acest Consistor mitropolitan, cu rezoluția sa de datul 13/26 noemvrie 1912, Nr. 595 M., pe lângă comunicarea unui formular, model stabilit, a dat îndrumare Consistoriilor eparhiale, pe temeiul datelor statistice primite cu finea fiecărui an dela organele subalterne, apoi examinate și prezentate sinoadelor eparhiale, a compune un conspect exact și complet despre starea și fluctuațiunea clerului și poporului submanuat, și an de an a-l înainta la mitropolie până la 1 iuni a fiecărui an, pe lângă explicările recerute cu privire atât la spor, cât și la scăzământ, arătând în detail cauzele mișcămintelor mai remarcabile ivite în fluctuațiunea clerului și a poporului, precum și măsurile luate în privința restabilirii cursului normal.

Tabloul sumar, alcătuit pe temeiul conspectelor și datelor primite dela Consistorii, ne luăm voe a-l prezenta alăturat sub / spre a se tipări, în nexul acestui raport la protocolul congresual.

Sibiul, din ședința plenară a Consistorului mitropolitan, ținută la 10/23 iulie 1916.

Raportul cons. mitr. ca senat școlar.

Mărit Congres! Consistorul mitropolitan ca senat școlar își ia voie cu tot respectul a prezenta raportul următor pe periodul trecut și respectiv pe anii școlastici 1911/12 1912/13 și 1913/14.

În cursul periodului trecut autoritățile și organele mitropoliei noastre au continuat stăruințele pentru susținerea, dezvoltarea și asigurarea școalelor noastre confesionale.

În stăruința aceasta însă au întâmpinat și tot mereu întâmpină mari greutăți impuse prin legea școlară, articolul XXVII, 1907. Îndeosebi condițiile foarte oneroase și dificile impuse de lege pentru acordarea ajutorului dela stat la întregirea dotației învățătoresii acolo unde comunele bisericăști ca susținătoare de școli nu sunt capabile din mijlocele proprii a susține și desvolta școala confesională, precum și nesiguranta ajutorului acordat, fac mari greutăți pe cari autoritățile și organele bisericii noastre mitropolitane în cele mai multe locuri nu sunt capabile a le delătura.

În fața acestor greutăți impuse de lege și întâmpinate pe toată linia, sperăm și suntem în firmă credință, că în urma reprezentațiunii înaintate înaltului guvern pentru revizuirea legii școlare, precum și pentru schimbarea și ameliorarea dispozițiilor jignitoare ale aceleia, după încheierea îngrozitorului războiu actual și după reînceperea funcționării normale a organelor statului, va urma revizuirea legii școlare gravaminate, și în cursul revizuirii se va face schimbarea, respective ameliorarea dispozițiilor jignitoare și păgubitoare față de susținerea și dezvoltarea școalei noastre confesionale și față de înaintarea culturii naționale a credincioșilor bisericii noastre. Dispozițiile jignitoare și împedecătoare sunt indicate și în detail motivate în reprezentațiunea înaintată înaltului guvern.

În special ținem a releva momentele umătoare:

1. Concluzul congresual Nr. 54 din anul 1912, cu rezoluția consistorului mitropolitan di 12/26 Noemvrie 1912, Nr. 554 M., a fost publicat Consistoarelor sufragane și pe calea acelorora organelor subaltern pe lângă înviațiuni speciale către Consistoare, de a lua

demersurile pozitive pentru esecutarea concluzului congresual în toate direcțiunile indicate în acel concluz-

2. Privitor la regularea și ameliorarea dotației învățătorilor confesionali și comunali, la începutul anului 1913 s'a adus articolul de lege XVI 1913, punându-se în vigoare cu începerea din 1 Ianuarie 1913.

Prin aceasta lege nouă s'a introdus sistemizarea și regularea dotației învățătorilor noștri după clase și gradații pe baza serviciului implinit, s'a introdus avansarea învățătorilor în salar nu numai pe baza anilor de serviciu, ci și extra seriem pe baza purtării și diligenței dezvoltate în implinirea chemării lor, respective pe baza rezultatului produs în instruirea elevilor și în progresul învățământului.

Prin dispozițiile acestei legi nouă, cu privire la regularea și sistemizarea dotației învățătorilor noștri confesionali, atât dispozițiile legi școlare XXVI — 1907, cât și ale Regulamentului congresual pentru organizarea învățământului votat prin concluzul Nr. 171 din V909, — au fost ridicate din valoare.

3. Relativ la concluzul congresual Nr. 63 din 1912 ținem a constata umătoarele:

a) Cu privire la înființarea unui organ pedagogic de specialitate pentru întreaga mitropolie, după ce Consistorul arhidiecezan prin concluzul său de datul 12 Iulie 1912 Nr. 7623 Școl., a decretat scoaterea unui astfel de organ pedagogic propriu, sub ediția sa pentru întreaga mitropolie, din partea acestui Consistor mitropolitan fiind recercate celelalte Consistorii eparhiale a se pronunța în privința conlucrării cu mijloace intelectuale și materiale la susținerea acestui organ toate Consistoriile au oferit numai ajutor intelectual și sprijinul moral, însă la ajutor material special nu s'au angajat. Ceeace din partea arhidiecezei nici nu s'a cerut, susținându-și numai dreptul a determina atât prețul de abonamente, cât și condițiile referitoare la redactarea aceluia.

Înființarea faptică a organului contemplat, din pricina împrejurărilor urmate, încă nu s'a realizat.

b) Cu privire la partea a doua (b) a concluzului congresual sus citat, după ce s'a cerut dela Consistoriile eparhiale datele câștigate prin practica legii școlare, pe temeiul acelorora din rezortul plenar s'a formulat și înaintat la guvern reprezentațiunea decretată, ceeace se constată și în raportul general al Consistorului mitropolitan.

4. La concluzul congresual Nr. 107. cu privire la creșterea moral-religioasă a ucenicilor dela meserii, cu datul 13/26 Noemvrie 1911, Nr. 577 M., s'au luat demersurile trebuincioasă atât în privința catehizării, cât și în privința cercetării sfinte biserici, fiind îndrumate Consistoriile a raportat despre dispozițiile luate, precum și despre modul de catehizare și despre materialul ce se propune la catehizare. Pe temeiul rapoartelor întrate s'au luat măsuri pentru pregătirea unui plan de învățământ uniform, anume pentru catehizarea ucenicilor dela meserii.

5. În articolul de lege XLVI — 1908, dreptul de a stabili, pe lângă ascultarea autorităților confesionale, blanchetele pentru matricula școlară și pentru testimoniile ce sunt a extrada elevilor absolvenți de școala primară și cei de repetițiune, fiind rezervată ministrului de culte și instrucțiune publică, cu rezoluția ministerială de datul 25 Iunie 1912 Nr. 2103 au fost stabilite blanchetele numai cu text în limba maghiară.

Din partea Consistoriilor eparhiale transpunându-se afacerea la Consistorul mitropolitan, cu datul 7 Decemvrie 1912 Nr. 545 M., s'a înaintat Domnului ministru o nouă reprezentațiune, în care pe lângă co-

mentarea legii regnicolare, cu prezentarea unui model nou de blanchete, sa cerut schimbarea și stabilirea altor blanchete cu text franco-margine în limba română, ca limbă de propunere a școlii. În urma acestei reprezentanțiuni, după mai multe corespondențe urmate în această afacere, D-l ministru de culte și instrucțiune publică, cu rezoluțiile de datul 14 Octombrie 1913 Nr. 5377 și respective 1 Ianuarie 1914 Nr. 4905/914, s'a învoit a schimba și stabili alt text, conform propunerii noastre, scoțând din vigoare blanchetele de mai nainte numai cu text maghiar.

Tot în temeiul legii sus citate, pri rezoluția de datul 23 Decembrie 1912 Nr. 88697, ministru de culte și instrucțiune publică a decretat prevederea șoarelor primare (elementare) cu sigil oficial deosebit.

Față de această dispoziție, acest Consistori mitropolitan cu datul 3 Februarie 1913 Nr. 7 M., a remonstreat pe motivele, că școala elementară populară nu are organizație autonomă și nu este înzestată cu atribute oficiale, spre a se putea reprezenta însași pe sine, ci este numai un așezământ de creștere, a cărui ființă și organizare este pusă la dispoziția comunei bisericesti ca susținătoare de școală. Articolul de lege 46 din 1908 obligă pe susținătorul de școală a extrada testimoniile absolutrice pe partea elevilor absolvenți de clasa a șasa, prin urmare sigilul recerut are să-l pună comuna bisericască, cu organizație autonomă oficială, este provăzută cu sigil oficial. S'a mai marcat și motivul, că dispoziția ministerială restrânge autonomia comunei bisericesti și procurarea sigilului deosebit pentru școală aruncă o nouă sarcină asupra comunelor bisericesti.

Rezolvarea acestei remonstrații a fost solcitată și la 2 Iunie 1913 Nr. 158.

La remonstrațiunea Consistorului mitropolitan a urmat apoi rezoluția de datul 23 Iunie 1913, Nr. 20340, prin care susține rezoluția anterioară gravaminată, a decretat răspunderea comunelor bisericesti, ca susținătoare de școli pentru urmări, dacă școalele nu le vor prevedea cu sigil deosebit.

În urmare a acestei rezoluții Consistorul mitropolitan stabilind modelul de sigile, precum și inscripția recerute pe acelea, prin hotărârea de datul 30 Iunie (17 Iulie) 1913, a îndrumat Consistoriile eparhiale a lua măsurile trebuincioase pentru procurarea sigilelor decretate și pretinsă, pentru toate școalele noastre elementare confesionale din mitropolie.

6. Regulamentul special votat prin concluzul congresual Nr. 186 din anul 1909 privitor la examenul special de calificare profesorală, prevăzută în §. 122 punctul 10 din „Statutul organic” pentru candidații de profesori la institutele noastre pedagogice din mitropolie, — prin ordinul ministrului de culte și instrucțiune publică de datul 7 Iunie 1913 Nr. 90614, în temeiul legilor școlare, a fost ridicat din vigoare. În urmare a acesteia punerea aceluia în aplicare a fost sistată.

Dupăce însă domnul ministru ne-a recerut a pregăti un alt regulament special între limitele Statului organic numai pentru „tipic și cântările bisericesti” s'au cerut părerile Consistoarelor eparhiale în această privință. Dupăce vor fi intrate părerile reclamate dela toate Consistoarele, Consistorul mitropolitan va reveni asupra regulării acestei afaceri.

7. Afându-se necesitatea conducerii unui plan de învățământ pentru catehizarea și propunerea religiei elevilor aparținători bisericii noastre dela institutele secundare (medii) străine, în scopul acesta din parte Consistoriului mitropolitan cu datul de Iunie

1914 Nr. 238 M. s'a cerut dela Consistoarele eparhiale îndrumările date cateheților în această materie, precum și planul destre împărțirea materialului ce se propune.

În urma rapoartelor intrate, Consistorul mitropolitan cu rezoluția de datul 23 Iunie (6 Iulie) 1915, Nr. 188 M., pentru elaborea planului contemplat și al instrucțiunii metodice a instituit o anchetă din profesorii cateheți: Marcu Jantea și Dr. Ioan Broșu. aplicați la institutele medii din Sibiu. Elaboratul fiind sollicitat, ni s'a pus în vedere terminarea aceluia cât mai curând.

8. Fiind constatată necesitatea elaborării unui plan de învățământ provăzut cu instrucțiune metodică specială, comun pentru toate institutele noastre pedagogice din mitropolie, în consunță cu planul statului pentru pedagogiile de stat, în scopul acesta Consistorul mitropolitan cu datul 25 Iunie 1914, Nr. 284 M., a luat demersurile trebuincioase, încredințând lucrarea planului și instrucțiunii din unele specialități mai multor bărbați specialiști. Lucrările pregătite au intrat la mitropolie, afară de una specialitate, care încă au fost reclamată. Dupăce va intra și aceasta, are să urmeze redactarea operatului întreg.

9. Regulamentul pentru examen de calificare învățătorească, votat de congresul național bisericesc sub Nr. 74 din 1918, cu unile completări urmate ulterior, din partea Domnului ministru de culte și instrucțiune publică prin rezoluția de datul 2 Ianuarie 1914 Nr. 192928/912, VI. b., a fost luat la cunoștință.

Pe temeiul acesta a fost retipărit în broșure, din cari conform cererii s'au trimis Domnului ministru 10 exemplare, punându-se în aplicare la toate pedagogiile noastre din mitropolie. Abia pus în aplicare, după câteva luni domnul ministru de culte și instrucțiune publică cu datul de 4 Mai 1914, Nr. 31152, modificând planul său conform aceluia a urmat și modificarea regulamentului nostru. Regulamentul acesta modificat în dispozițiile meritorice nu difere de regulamentul votat de congres, numai aranjarea examenului este făcută după alt sistem.

Acest regulament modificat și retipărit a fost pus în aplicare în mod provizor prin hotărârea Consistorului mitropolitan de datul 21 August (3 Septembrie) 1915, Nr. 112 M.

Din acest nou regulament ne luăm voie a prezenta sub ./- alăturat un exemplar cu propunerea, să bine voiască Măritul Dongres a-l aproba în scopul de a-l putea înalta și Domnului ministru de culte și instrucțiune publică. Totodată să se tipărească ca acluz și la protocolul congresual, pentru de a putea lua act de el cei interesați.

10. Ca un act ce se rapoartă la dezvoltarea vieții școlare din mitropolia noastră, ținem a releva la acest loc, că la cererea Reuniunii învățătorilor nostri din părțile bănățene, Consistorul mitropolitan ascultând părerile Consistoriilor eparhiale, în acord cu acestea, prin concluzul din 8/21 Martie 1914 Nr. 486 M. a încuviințat întrunirea învățătorilor nostri confesionali din Mitropolie într'un Congres comun, sub conducerea unui comisar mitropolitan, prin căme doi delegați aleși după protopresbiterate din conferință și respective din despărțămintele reuniunilor. Pentru congresul încuviințat, din Consistorul mitropolitan s'a stabilit un program detaliat despre toate temele pedagogice și școlare, ce ar fi fost a se debata în acel congres. S'a fixat locul întrunirii congresului: orașul Arad, iar comisar au fost numit director seminarial din Arad Roman Giorogariu. Terminul întrunirii a fost fixat pe 10/23 August 1914, făcându-se toate pregătirile spre acest scop.

Însă din pricina războiului mondial izbucnit la începutul lunii aceluiaș an și din cauza stărilor excepționale introdusă deodată cu mobilizarea generală, întrunirea congresului contemplant s'a amânat.

11. Acest Consistor mitropolitan ca for de apel și organ suprem administrativ în temeiul §-ului 167 al „Statului organic” în cursul periodului trecut până la finea anului 1915, în ședințe, a petrațat și deei cauzele apiccate dela consistoriile eparhiale și anume:

1. Consistorul arhidiecezan: 10 administrative, aprobate 5, anulate 3, schimbate 2, total 10. — 5 disciplinare, aprobate 2, anulate 2, schimbate 2, total 5.

2. Consistorul Aradan: 21 administrative, aprobate 16, anulate 4, schimbate 1, total 21. — 22 disciplinare, aprobate 5, anulate 8, schimbate 9, total 22.

3. Consistorul din Oradia-mare: 3 administrative apr. 1, anulate 1, schimbate 1, total 3. — 7 disciplinare, aprobată 3, anulate 3, schimbate 1, total 7.

4. Consistorul din Caransebeș: 4 administrative, aprob. 2, anulate 1, schimbate 1, total 4. — disciplinare, aprobate —, anulate —, schimbate —, total —.

Total: 38 administrative, aprobate 24, anulate 9, schimbate 5, total 34 disciplinare, aprobate 10, anulate 13, schimbate 11.

12. În scopul de a avea o iconă cât mai clară despre starea și mersul învățământului în mitropolia noastră, acest Consistor mitropolitan cu rezoluția de datul 13/26 Noembrie 1912, Nr. 596 M., pe lângă comunicarea unui formular detailat, a cercat toate Consistoriile eparhiale subalterne spre a aduna pe calea oficiului și organelor subalterne cu finea fiecărui an școlastic date statistice școlare, indicate în formularul comunicat, ce se rapoartă la toate momentele progresului cultural la poporul nostru, și pe temeiul acestor date examinate și prin sinoadele eparhiale, a îndeplini exact un tablou sumar, conform formularului, și acel tablou an de an a-l înantă până la 1 Iunie a fiecărui an Consistorului mitropolitan pe lângă explicarea tuturor momentelor și fluctuațiilor privitoare atât la progres, cât și la regres, constatând și pricinele, din cari se deriva schimbările mai remarcabile în mersul învățământului popular.

Administrarea acestor date a fost solicitată în mai multe rânduri.

Din conspectele întrate dela Consistorii am constatat, că deși statistica este oginda cea mai fidelă a progresului cultural, la unele Consistorii organele încrednate cu conducerea și aranjarea acestei afaceri, de fel nu-i dau nici o însemnătate. Aceasta să evidențiază mai ales din diferența colosală dintre datele generale, despre cari fiecare Consistor are să conducă o evidență generală și premamentă precum și din mancițările constatate la aceste date.

Tabloul general construit după dieceze pe temeiul datelor administrate în urma reviziunii în parte, recificate la unele poziții mai însemnate, ne luăm voie a-l prezenta Măritului Congres alăturat sub /., fiind a se rețipări la protocol în legătură cu acest raport.

Sibiu, din ședința plenară a Consistorului mitropolitau, ținută la 11/24 Iunie 1916.

Raportul cons. mitr. ca senat episcopesc.

Mărit Congres! Subsemnatul Consistor mitropolitan, ca senat episcopesc, vine cu tot respectul a prezenta pe periodul trecut raportul următor:

Fondurile și fundațiunile administrate la mitropolie în cursul periodului au fost manipulate și administrate în toată regula, conform regulilor normate în regulamentele congresuale.

Socoțile au fost revizuite din an în an și provazute cu clauzula de ratificare.

Cassa mitropolitană în cursul periodului cu privire la toate fondurile și fundațiunile a fost scontrată, atât prin comisiuni speciale, cât și de prezidiul în mai multe rânduri.

Ca un moment de actualitate publică ținem a expune la acest loc sumele ce s'a votat din prilejul războiului actual din parte autorităților bisericii ortodoxe române din parte la apelul înaltului guvern al țării, ca împrumut de război pentru acoperirea trebuințelor armatei, și anume:

I. Consistorul mitropolitan a votat din fondul creat pentru înființarea noilor episcopi . K 200,000.—
iar din fondul mitropolitan — specia Trandafir, a votat . . . . . „ 50,000.—

Suma acordată din fondurile mitropolitane face . . . . . „ 250,000.—

II. Împrumuturile de război acordate și realizate din fondurile singuraticelor dieceze, administrate la Consistoriile eparhiale:

a) Arhidieceza: din fondurile generale . . . . . K 400,000.—
Iar din foudul Tipografiei . . . . . „ 20,000.—
De tot K 420,000.—

b) Dieceza Aradului: din fondurile comune diecezane administrate la Consistorul din Arad . K 400,000.—
Iar Consistorul din Oradea-mare, diu fondurile comunelor bisericesti depuse în administrarea aceluia . . . . . „ 39,300.—

c) Dieceza Caransebeș: din fondurile diecezane administrate la Consistor . . . . . „ 80,000.—

III. Fundațiunea „Gozsdu” în temeiul concluzelor luate de Reprezentața aceluia, la împrumutul de războiu a participat cu suma de K 400,000.—

În total biserică noastră ortodoxă română din patrie, din fondurile administrate la mitropolie și la singuraticele dieceze, a participat la împrumutul de războiu al statului pentru acoperirea trebuințelor armatei cu suma totală de K 1.589,300.—

Iar sumele, cu cari au participat la împrumutul de războiu singuraticele comune bisericesti din întreaga mitropolie, ca corporațiuni autonome, se vor putea constată ulterior.

Socoțile despre administrarea fondurilor și fundațiunilor, revizuite din partea acestui Consistor pe anii 1912—1914 se înaintează Măritului Congres cu rapoartele deosebite pe lângă conspect sumar decretat în concluzul congresual Nr. 78 din 1912.

Senatul episcopesc al Consistorului mitropolitan la începutul periodului trecut după primirea concluzelor congresuale în temeiul §§-lor 168 și 132 al Statului organic, a reconstituit administrațiunea casei mitropolitane, alegând din sânul aău de cassar pe Mateiu Voileanu, asesor ordinar, iar de controlor pe Dr. Ioan Stroia, asesor suplent în senat. Aceștia conform §-lui 117 din Statut au depus cauțiunea normată în regulamentul special.

În legătură cu aceasta, după ce acum întreaga avere a fundațiunii Gozsdu este transpusă în administrarea casei mitropolitane și averea fundațiunii întemeiate de fericitul Dr. Iosif Gall, care se urcă la K. 325,000, constătoare din efecte cu diferite scadențe, a cărei administrare va fi complicată și împreună cu multe greutăți, în vederea acestor împrejurări, pen-

tru prevederea organelor de contabilitate privitor la toate fondurile și fundațiunile administrate la mitropolie, constatăm la acest loc necesitatea sistemizării unui post de contabil permanent pe lângă cassar și controlor. Încât între împrejurările excepționale actuale nu putem veni cu propunere concretă în această privință, cerem indemnizare, că dacă va interveni o trebuință urgentă, Consistorul mitropolitan în plan să fie autorizat a putea aplica și în mod provizor un atare contabil, având la Congresul ordinar următor a veni cu propunere concretă în privința sistemizării și întregirii permanente a aceluși post de contabil.

Concluzul congresului Nr. 75 din 1912 privitor la ajustarea socoților „Fundațiunii Gozdu” a fost comunicat reprezentanței acelei fundațiuni, pentru conformare. Iar în concluzul congresului Nr. 67, privitor la administrarea fundațiunii „Trandafil”, urmează raport separat.

Senatul episcopesc, ca organ suprem de apel în afacerile episcopice, în cursul periodului până la finea anului 1915 a pertractat și rezolvat cauzele apelate dela Consistoriile eparhiale și anume:

a) Din arhidieceză: 8 cazuri administrative, în cari hotărârile gravaminate au fost aprobate în 2 cazuri, anulate în 5 cauze și schimbate în 1 cauză.

b) Dela Consistorul din Arad: 4 administrative, în cari hotărârile gravaminate au fost aprobate în 1 cauză, și anulate în 3 cauze.

c) Dela Consistorul din Caransebeș: 1 cauză, în care hotărârea gravaminată a fost anulată.

Consistorul mitropolitan, ca senat episcopesc, cu hotărârea sa de datul 12/25 noembrie 1911, Nr. 597 M. a cercetat Consistoriile eparhiale din mitropolie a adună cu sfârșitul fiecărui an date exacte dela comunele bisericesti submanuate drspre starea averilor bisericesti, școlare și fundamentale, administrate de organele acelorora. Iar pe temeiul datelor adunate și examinate, a compune un conspect sumar despre starea acelorora, având acel conspect fiecare Consistor an de an a-l înainta la mitropolie, până la 1 iulie a anului ce urmează, pe lângă explicarea și clarificarea schimbărilor și fluctuațiunilor urmate în substanța averilor.

Pe baza și conform acestor conspecte primite dela Consistoriile eparhiale s'a compus tablou statistic sumar despre starea averilor bisericesti, școlare și fundamentale din comunele noastre bisericesti, din întreaga mitropolie. Acest tablou sumar ne luăm voe a-l prezenta alăturat sub % fiind a se retipăti ca aceluși la protocolul în nexul acestui raport.

Sibiu, din ședința Consistorului mitropolitan, ca senat episcopesc ținută la 12/24 iunie 1916.

Ioan I. Papp, m. p.,
episcop-prezident.

Nicolae Zigre, m. p.,
secretar mitropolitan.

ad. 2079.

Concurs.

Pentru primirea elevilor în internatul gr.-or. român din *Beiuș* pe anul șc. 1916/1917 se publică concurs pe lângă următoarele condițiuni.

Petițiunile pentru primire sunt a se adresa rectorului internatului până în 16/29 august 1916, provăzute cu: testimoniul școlar, estras de botez și atestat medical, cumcă elevul este deplin sănătos.

Taxa anuală de intretinere este de 740 *coroane*, care se va achita în 4 rate: 230 cor. la înscriere, 170 cor. în 15 noembrie, 170 cor. la 1 februarie 1917 și 170 cor. în 15 aprilie. Taxa întreagă este a-se solvi și dacă anul școlar s'ar termina mai iute.

Tot la înscriere se mai plătește o taxă de 2 coroane, pentru biblioteca internatului, iar 1 coroană, pentru corespondarea cu părinții.

Elevii primesc în internat intretinerea întreagă: locuință, vipt (dimineata lapte, la prânz 3 plese, sara 2 plese) lumină electrică, încălzit, spălat, medic, medicamente, scaldă și instrucțiune,

Fiecare elev intern are să aducă cu sine: 1 saltea (strojac) pentru pae, 2 ciarciafuri de pat, 1 plapomă, 2 ciarciafuri de plapomă, 2 perine, 4 fețe de perină, 4 ștergare, 3 servete, 6 cămeși de purtat, 3 cămeși de noapte, 6 păr. de ismene, 6 păr. de ciorapi, 12 batiste, 2 rânduri de vestminte, 1 palton de iarnă, 2 păr. de ghete, săpun, perie de haine, de dinți, de cap, de ghete, 1 peaptăn des și unul rar.

În albituri să fie cusut cu fir, întreg numele.

Acei elevi, cari în decurs de 15 zile după espirarea termenului pentru solvirea ratelor nu și-au achitat taxele, vor fi eschiși din internat, iar aceia, cari fără motive acceptabile vor părăsi internatul în decursul anului, vor avea să desdauneze internatul cu câte 10 coroane, pentru fiecare lună, ce mai este din anul școlar.

Se observe, că și elevii, cari au fost așezați în anul trecut în internat au să petizioneze din nou pentru primire.

Oradea-mare, la 14/27 iulie 1916.

Consistorul eparhial gr.-or. român.

Vasilie Mangra,
vicar episcopesc.

CRONICA.

Necrolog. „Corvineana” institut de credit și economii societate pe acții în Hunedoara cu regret anunță că valorosul membru și președinte al direcțiunei sale *Avram P. Păcurariu*, protopresbiter ortodox român în Hunedoara, membru pe viață al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român”, membru fondator al „Societății pentru literatura română și cultura poporului român”, membru fondator al „Societății pentru fondade teatru român”, etc. ieri în 7 august n. 1916. la orele 1. p. m. a adormit în Domnul în veci amintirea lui. Hunedoara, la 8 august 1916.

— Subscriși cu inima înfrântă de durere aducem la cunoștință rudelor, amicilor și cunoscuților noștri, că mult iubitul nostru soț, tată, cumnat și unchiu *George Sida* proprietar, membru în congregația comitetului Arad, epitropul al doilea al parohiei greco-or. rom. din Budapesta ec. ec. a trecut la cele eterne luni în

24 iulie a. c., la 2 d. a., în etate de 80 de ani. În-mormântarea conform ritului gr.-ort. român a avut loc în 13/26 iulie la orele 3 d. a. în cimitirul Kerepesi. Fie-i țărâna ușoară și memoria binebuvântată! Bupapesta, 25 iulie n. 1916. Aleisia Sida, n. Secășan ca soție. Sigismune Sida, ca fiu. Sidonia Roza n. Secășan, cumnată. Ioan Rosa, ca cumnat. Constantin Roza, ca nepot.

Concursuri.

Pentru conferirea alor două ștendii de câte **340 coroane** din fundațiunea „**Nicolae Zsiga**“ administrată de comitetul parohial gr. ort. rom. din **Beiuș** se publică concurs cu termen de recurgere până la **6/18 august** a. c.

Recurenții vor avea să alăture la petit extras de botez, testimoniu școlar și atestat de paupertate.

Se observă că ștendistii, în sensul literilor fundaționale au a locui în internatul diecezan din loc.

Recurenții sunt a se înainta prezidentului comitetului, dlui *Dr. Gavril Cosma* în *Belényes* Beiuș până la ziua indicată mai sus.

Beiuș, la 29 iulie (1 august) 1916.

Biroul comitetului.

—□—

1—1

Pentru postul de învățător-cantor dela școala profesională din **Dobrești** protopresbiteratul Beiuș, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „**Biserica și Școala**“ cu următorul salariu:

1. Locuință și grădină.

2. Dela parohie 710 cor.; pentru încălzirea salei de învățământ 10 m. lemne, pentru curățirea școalei 80 cor.; pentru conferință 20 cor.; dela înmormântare mică 1 cor.; dela înmormântare mare 2—3 cor.; dela liturgie privată 1 cor.; dela maslu 1 cor.

3. Intregirea de stat, votată cu Nr. 101,556/2916 M.

Alesul are să propună toate studiile obligate, să provadă cantoratul și până la îndeplinirea postului de paroh să provadă și catehizarea.

Recursele regulamentare se vor înainta pe calea oficiului protopopesc din Beiuș, iar recurenții se vor prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în biserică din Dobrești, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Moise Popoviciu*, adm. ppesc.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoarești-cantoreale gr.-or. rom. elem. din **Sârbi** (Szerb) pprezb. Hălmagiului, devenită în vacanță prin abdicarea fostului inv. se publică concurs cu termen de **30 zile** dela I. apariția acestuia în foaia oficioasă „**Biserica și Școala**“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fund. din cassa cultului 500 cor. 2. Pământ arător 2 $\frac{1}{2}$ jughere cu un venit anual de 80 cor. de după care dările publice va avea să le plătească învățătorul. Intregirea salarului inv. cu ajutor de stat conform art. XAVII 1907 a fost pus în curgere cu Nr. 141525/1910 M. C. deci să consideră de asigurat și după ert. XVI 1913. 4. Dela înmormântări și alte venituri cantoreale circa 60 cor. 5. Spese de conferințe inv. 20 cor. 6. Scripturistică 10 cor. 7. Locuință în natură cu grădină de legume.

De curatorat, încălzitul și curățitul extern și intern a edificiului școlar să îngrijește comuna aducând lemnele trebuincioase pe speșele proprii.

Alesul învățător va fi îndatorat să provadă catehizarea elevilor, în caz dacă preotul ar fi dispensat dela aceasta, precum și instrucțiune în școala de repetiție, cantoratul în și afară de biserică și să conducă elevii regulat la biserică — fără altă remunerație.

Reflectanții sunt poftiți, să-și înainteze recursurile lor, adresate comitetului par. resp. pe calea oficiului protopresbiteral din Hălmagiu (Nagyhalmagy) în termenul de sus, ajustate în regulă cu toate documentele prescise în original; totodată sunt poftiți, ca în vre-o duminică ori sârbătoare să se prezenteze în sf. biserică din loc, spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscuți și poporului.

Din ședința com. par. din Sârbi, ținută la 2 iulie n. 1616.

Irimie Sirca
preot preș. com. par.

Petru Ștejea,
notar.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar*, protopresbiter inspector școlar.

—□—

2 - 3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești-cantoreale dela școala gr.-or. rom. elem. din **Măgulicea** (Kismaglod) pprezb. Hălmagiului, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela I. apariția acestuia în foaia oficială „**Biserica și Școala**“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamentat din cassa culturală 500 cor. 2. Pământ intravilan pentru legume. 3. Intregirea salarului inv. conform legilor existente cu ajutorul de stat s'a cerut, dar comuna nu garantează nici nu se obligă a solvi mai mult decât suma de sus. 4. Spese de conferințe inv. 20 cor. 5. Scripturistică 10 cor. dela înmormântări, unde va fi poftit 1 cor. 6. De locuință se va îngriji comuna pe speșele sale închiriind de-o-camdată până la renovarea vechiului edificiu și edificarea salei noauă de învățământ. 7. Lemne de foc pentru inv. și încălzirea salei de învățământ va aduce comuna pe speșele sale la fața locului și să va îngriji și de curatorat.

Alesul învățător va fi îndatorat să provadă instrucția și în școala de repetiție precum și cantoratul în și afară de biserică fără alta remunerație, și se onceducă regulat elevii la biserică.

Dela reflectanți să poștește ca recursurile lor adustate cu toate documentele prescise în original și adresate comitetului par. din loc, să le înainteze în termenul de sus pe calea oficiului protopresbiteral din Hălmagiu (Nagyhalmagy).

Din ședința comitetului par. din Măgulicea dela 8/21 iulie 1916.

Laurentie Juga,
preot preș. com. par.

Nicolae Ghilea,
notar.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar* pprezb. insp. școlar.

—□—

2 - 3

Pentru îndeplinirea a stațiunii învățătoarești-cantoreale dela școala gr.-or. rom. elem. din **Ociu** (Ocs) pprezb. Hălmagiului, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela apariția acestuia în foaia oficioasă „**Biserica și Școala**“.

Emolumentele sunt:

1. Din cassa culturală dela Oci 349 cor. 60 fil.; dela Ocișor 287 cor 48 fil. de tot în salar fund. 636 cor. 08 fil. 2. Ajutorul dela stat s'a cerut de nou conf. art. XVI 1913, pentru intregirea salarului inv. și după alegerea și definitivarea inv. să va cere punerea lui în curgere, dar susținătorii școalei nu asigură mai mare salar decât acesta din concurs, ne luând garanța adecă

pentru obținerea întregirii dela stat. 3. Spese de conferințe inv. 20 cor. 4. Scripturistică 10 cor. 5. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor. 6. Cvarțir liber cu 2 chilii, cuină și cămară; pentru grădina de legumi 20 cor. Pentru curatorat și încălzitul școalei se va îngriji comuna Oci aducând la fața locului 6 metri lemne în preț de 27 cor. 48 fil.; tot astfel se va îngriji și de văruiul intern și extern a salei de învățământ, afară de internul locuinței învățătoarești. Alesul învățător va fi dator să provadă — în cazul că preotul va fi dispensat — catehizarea școlarilor, instrucția la școala de repetiție, nu altcum și cantoratul în și afară de biserică.

Reflectanții sunt poftiți, ca recursurile lor ajustate în regulă cu toate documentele prescise (v. Valea-mare) și adresate comitetului par. din Oci-Ocișor, să le înainteze în termenul de sus, pe calea oficiului pprezbiteral gr-or. rom. din Hălmațiu (Nagyhalmagy).

Dela recurenți să cere, ca sub durata concursului, să se prezenteze în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserici din susnumitele comune spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscut și poporului.

Din ședința comitetului parohial ținută în Oci la 15/28 iunie 1916.

Ioan Giurgiu,
paroh preș. com. par.

Adam Ciorogariu,
notar.

În conțelegere cu: Cornel Lazar, pprezb. insp școlar.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea def. a stațiunii învățătoarești cantonale dela școala gr. or. rom. elem. din Vidra (pprezb. Hălmațiu) în conformitate cu ord. Consist. Nre. 4555/1915 să publică concurs cu termen de 30 zile dela apariția I-a acestuia în foaia of. „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. În salar fund. din cassa cult. 600 cor. 2. Drept de pășu at alor 4 capete de vite în preț de 15 cor. 3. Salarul a fost întregit conf. a XXVII: 1907, cu ajutor de stat, deci e asigurat și c. art. XVI: 1913. 4. Dela imormântări mari unde va fi poftit 1 cor. dela celea mai mici 50 fil. 5. Spese de conferință inv. 20 cor. 6. Scripturistică 10 cor. 7. De locuința pentru inv. se va îngrijicomuna bis. închiriind pe speșele sale căci s'a edificat de camdată numai sală nouă de inv. 8. Curatoratul: încălzitul curățitul salei de inv. le va providea com. din speșele sale aducând lemele de lipsă la fața locului din propriul său.

Învățătorul ales va fi datorat să provadă cantoratul în și afară de biserică, instrucțiunea și în școala de repetiție și să conducă elevii regulat la biserică.

Dela reflectanți să poștește să-și înainteze recursurile lor ajustate conf. regulam. și adresate comitetului par. din Vidra pe calea oficiului pprezbiteral gr. or. rom. din Hălmațiu (Nagyhalmagy) în termenul sus indicat; apoi să se prezenteze în vre-o duminică ori sârbătoare în biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscuți și poporului.

Din ședința com. par. ținută în Vidra la 29 iunie v. 1916.

Nicolae Sirca m. p.
preot preș.

Gheorghe Magier m. p.
not. com. p.

În conțelegere cu: Cornel Lazar pprezbiter-insp. școl.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea def. a stațiunii învățătoarești cantonale dela școala gr. or. rom. elem. din Bodești (Bogyafalva) pprezb. Hălmațiu să publică concurs

cu termen de 30 zile dela aprația I-a a acestuia în foaia of. „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Din cassele cult. dela Bodești 365 cor; dela Mermestii 183 cor. 2. Cantorat comp. în salar fund. dela Bodești 40 cor. dela Mermestii 20 cor. 3. Uzufructul unui pământ cu venit curat de 10 cor. 4. Lemne de foc rescump. în bani dela Bodești 64 cor. dela Mermestii 32 cor. cari toate laolaltă fac: 714 cor. 5. Salarul a fost întregit cu ajutor de stat c. art. XXVII: 1907 prin rezoluția min. 121342/1910 deci, fiind pus și în curgere fostului inv. să conzideră asigurată c. art. XVI: 1913. 6. De locuința se va îngriji parohia închiriind pe speșele sale. 7. Spese de conferințe inv. 20 cor. 8. Scripturistică 10 cor. Dările publice dela pământul inv. va solvi alesul. Învățătorul va fi dator să provadă fără altă remunerație cantoratu în și afară de biserică instrucția în școala de rep. și să conducă elevii regulat la biserică.

Reflectanții sunt poftiți să-și înainteze în termenul de sus recursurile instruite cu toate documentele rețerate în original și adresate comitetului par. din Bodești-Mermestii pe calea of. prot. din Hălmațiu (Nagyhalmagy); apoi să se prezenteze în vre-o duminică ori sârbătoare în bisericile com. numite spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscuți și poporului.

Din ședința com. par. ținută în Bodești la 12 iulie n. 1916.

Ioan Sârban m. p.
preot preș.

P. Mager
notar.

În conțelegere cu: Cornel Lazar m. p. pprezb. insp. școl.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești-cantonale dela școala gr. or. rom. elem. din Josas, (Jozsás) pprezbiteratul Hălmațiu, amăsurat dispozițiunilor konz. de nr. 2623/1915, sepublică concurs cu termen de 30 zile dela aprația acestuia primăoară în foaia oficiosă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Salar în bani gata din cassa cult. 380 cor. 2. În loc de naturale: 6 Hl. grâu 78 cor., 6 Hl. curuz 60 cor. 3. Pentru lemne focali inv. 40 cor. (de încălzitul salei de inv. se îngrijește oomuna bisericească aducând lemnele de lipsă din propriul său, pe speșele sale la fața locului. 4. Spese pentru conferințele învățătoarești 20 cor. 5. Scripturistica 10 cor. 6. Pentru curatorat 24 cor. 7. Locuința în natură cu supraedifice și grădina de legumi. 8. Întregirea salarului inv. conf. art. XVI: 1913, este asigurat cu ajutorul de stat, ce s'a votat și a fost pus în curgere fostului inv. cu nr. 74905/1915, resp. 29,624/1912.

Alesul inv. e îndatorat să catehizeze, întrucât preotul ar fi dispensat, să provadă cantoratul în și afară de biserică, și să conducă elevii regulat la biserică — fără alta remunerație.

Reflectanții la acest post sunt poftiți ca recursurile lor — ajustate cu următoarele documente în original: a) Extras din matricula botezaților bisericească și civilă. b) Diploma de învățător. c) Atestat de apartenență (Illetőségi bizonyítvány). d) Atestat despre event. servicii de până aici. e) Declarație relativ la serviciul militar și obligamentul de substituire pe speșele sa'e și răspunderea sa în caz de serviciu militar (voluntariat); — să le suștarnă adresate comitetului par. din Josas, pe calea oficiului pprezbiteral gr. or. rom. în Hălmațiu (Nagyhalmagy).

Dela recurenți se cere ca sub durata concursului să se prezenteze, în vre-o duminică ori sârbătoare,

în sf. biserică din loc, spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscut și poporului.

Din ședința com. par. din Josasă, ținută la 17/30 iulie 1916. v.

Gheorghe Costina,
preot președinte

Petru Popovici
notar com. par.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, pprezbiter insp. școl.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea def. a stațiunii învățătorești-cantorale dela școala gr. or. rom. elem. din **Bănești** (Zarándbánya) pprezbiteratul Hălmagiului amăsurat ord. v. Conzistor diec. din Arad, de Nro. 4481/1915, — să publică concurs, cu termen de **30 zile** dela l-a apariție acestuia în foia oficială „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Din cassa cult dela Bănești 346, cor., dela Cristești 184 cor. 2. Competința cantorală dela ambele comune detot 60 cor. 3. Pământ $2\frac{1}{2}$ jugh. cu un venit curat anual de 48 cor. de după ce e dările publice va avea să le solvească învățătorul. 4. Salarul fundamental conf. art. XXVII: 1907 a fost întregit cu ajutor de stat, deci se consideră asigurat și conf. art. XVI: 1913. 5. Dela înmormântări, unde va fi poftit 1 cor. 6. Spese de conferințe inv. și adunarea gen. 30 cor. 7. Scripturistica 10 cor. 8. Locuință inv. nefiind camdeodată comunele bis. susțitoare de școală, să vor îngriji pe speșele lor să închiriereze una acomodată.

De curatorat, încălzitul și curățitul salei de inv. și de lemnele trebuincioasă, să va îngriji comuna bis. pe speșele sale.

Pentru îndeplinirea a stațiunii învățătorești-cantorale dela școala gr.-or. rom. elem. din **Valea-mare** (Zarándpaták) pprezbiteratul Hălmagiului, să publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima apariție acestuia în foia of. „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Din cassa culturală salar fundamental de tot 638 cor. 2. Uzufuctul alor 7 jugh. de pământ, cu un venit singur de 42 cor. anual, de după care dările publice va avea să solvească alesul inv. 3. Venite cantonale 5 cor. 4. Eventualul ajutor de stat se va cere pentru întregirea salarului inv. c. art XVI: 1913 din nou, după alegerea și resp. întărirea învățătorului, dar parohia nu se angajează la solvirea unui salar mai mare decât aceasta din concurs. 5. Spese de conferințe inv. 20 cor. Pentru curatorat 20 cor. 6. Cvarțir acomodat cu 2chilii, supraedificate și grădină de legumi cu pomi. 7. De încălzitul salei de inv. să va îngriji comuna bis. pe speșele sale proprii, ducând lemnele de lipsă la fața locului.

Alesul inv. va fi dator, să provadă instrucțiunea și în școala de repetiție precum și cantoratul în și afară de biserică, să catehizeze elevi și să-i conducă regulat la biserică, fără altă remunerație.

Recurenți sunt poftiți, să-și înainteze în termenul de sus recursurile lor adresate comitetului par. din Valea-mare pe calea oficiu pprezbiteral al Hălmagiului (Nagyhalmagy) adjustrându-le cu următoarele documente în original: a, Extras din matricula botezaților și dela cea civilă. b, Diploma de învățător. c, Atestate despre eventualele serviții de inv. d, Atestat de apartinență (illetőség) e, Declarație relativ la referințele sale militare, eventuala substituție pe speșele și răspunderea proprie în anul de voluntariat.

Reflectanți sunt poftiți, ca sub durata concursului, să se prezenteze în sf. biserică din loc spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscuți și poporului.

Din ședința comitetului par. din Valea-mare dela 12 iulie 1916 n.

Ioan Serac
paroh preș.

Simion Cuțm
p. notar.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar* m. p. pprezb. insp. școl.

—□—

2—3

Reflectanți sunt poftiți, să-și subștearnă recursurile lor adresate comitetului par. din Bănești-Cristești pe calea oficiului pprezbiteral gr. or. rom. din Halmagiu (Nagyhalmagy) în termenul desus, având să le adjustreze cu următoarele documente în original: a) Extras de botez din matricula bisericească și civilă. b) Atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány). c) Atestate de serviț. d) Diplomă inv. e) Declarație privitoare la serviciul militar și eventual substituție pe speșele sale în caz de serviciu ca voluntar pe 1 an.

Alesul inv. e dator, să provadă și instrucțiunea din școala de repetiție, cantoratul în și afară de biserică, fără alta remunerație și să conducă elevii regulat la biserică. Recurenții sunt poftiți ca sub durata concursului să se prezenteze, în vre-o duminică ori sărbătoare în bisericile din comunele aparținătoare, spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscuți poporului.

Din ședința comitetului par. ținută în Bănești la 13 iulie n. 1916.

Alexandru Gligor.
par. preș. com. par.

Teodor Popovici
notar.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar* m. p. pprezbiter insp școl.

—□—

2—3

Pentru postul de învățător-cantor la școala confesională din **Pociovești**, tractul Beiuș, se publică concurs cu termen de alegere pe **15/28 august a. c.**, cu următorul salar:

1. Locuință cu grădină.

2. Dela parohie în numărar 600 cor.; 6 m. lemne pentru încălzitul salei de învățământ și 12 m. lemne pentru învățător; dela înmormântări mari 80 fil.—1 cor.; dela liturgii private 40 fil.; dela cununii 40—20 fil.

3. Întregirea salarului dela stat.

Alesul are să provadă cantoratul și în caz de lipsă să și catehizeze.

Recursurile regulamentare se vor înainteza oficiului protopoprc gr. ort. rom. în Beiuș, iar recurenții se vor prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în s. biserică din Pociovești spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Pociovești, la 7/20 iulie 1916.

Teodor Papp
preș. com. par.

În conțelegere cu: *Moise Popoviciu* adm. ppsc.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala confesională ort. rom. din **Sălăgeni** (Szelezsény) protopresbiteratul Buteni cu temin de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“ pelângă următoarele emolumente:

1. În bani gata 200 coroane.

2. 6 Hl. grâu, 6 Hl. cucuruz, 60 litre fasole ori 164 coroane.

3. 24 metri □ lemne ori 120 coroane, lemnele duse acasă.

4. Pentru conferință 20 coroane.

5. Pentru scripturistica 6 coroane.

6. Stolel îndatinate.

7. Intregirea sătarului del stat e votat prin rezoluția ministerială Nr. 151155, însă parohia n'o garantează.

8. Locuința în natură cu grădină. De curățirea locuinței învățătoarești să va îngriji alesul.

Alesul învățător e dator să conducă strana la toate ocaziunile și funcțiunile din parohie se instrueze elevi în cântă ile bisericesti și ai conduce în D iminici și sărbători la fia bisericiă fără altă remunerație.

Doritori de a ocupa acest post sunt avizați, ca cererile lor de concurs asortate în ordine și adresate comitetului parohial din Sălăgeni să le înainteze P. O. Oficiu ppsc din Buteni (Körösbökény) în termenul concursual având dâșii cu știrea protopopului a să prezentă în sfta biserică dtn Sălăgeni spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *F. Roxin*, ppbiter insp. școl.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea st-țiunii învățătoarești din **Berindia** (Borosberend) devenită vacantă pri penzionarea fostului învățător să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan.

Emolumente: Din cassa culturală în bani gata 120 cor. 2. Pentru desdaunarea bucatelor din cassa culturală 710 cor. 40 fil. 3. Pentru desdaunarea pământului d'n cassa bisericii 90 cor. 4. Prețul alor 4 stingeni lemne 96 cor. din cassa culturală. 5. Conferința 20 cor. 6. Scripturistica 6 cor. 7. Intregirea dela stat (fostul învățător a beneficiat întregire dela 516 cor. 40 fil. în sus.) 8. Locuință și grădină.

Alesul va fi deobligat să provadă cantoratul în și afară de biserică, să cunducă școlari în ordine la serviciile divine, se formeze cor cu elevii săi și să cântă cu ei în biserică fără alta remunerație. Conducătorii de cor compus din adulți sunt preferiți.

De curățirea interiorului locuinței învățătoarești se-va îngriji alesul.

Dările publice după beneficiile avute le va suporta alesul.

Recursele adresate comitetului parohial și trimisă oficiului protopresbiteral din Buteni sunt a-se ajusta cu următoarele documente în orginal: 1. Estras de botez. 2. Diploma învățătoarească. 3. Atestat de apartinență. 4. Informațiune despre relațiunea reflectantului 5. Atestat de serviciu.

Reflectanții au să se prezinte în sf. biserică din Berindia în vre- Duminecă sau sărbătoare în termenul concusual.

Berindia la 24 iunie (7 iulie) 1916.

Romul Rațiu
preș. com.

Ioan Lucaci
not. com.

În conțelegere cu: *F. Roxin*, ppbiter insp. școl.

—□—

3—3

În termenul ordinului Ven. Cons. Nr. 2934/91 se escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei I devenită vacantă prin moartea preotului Dimitrie Adam din **Moșnița** (protopopiatul Timișeara) cu termen de recurgere de **30 de zile** socotite dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Beneficiul împreună cu aceasta parohie este următorul:

1. Uzufructul sesiunei parohiale aparținătoare acestei Parohii în estensiune ieii de astăzi cu intra și estravilanul aparținător.

2. Stolele legal :

3. Birul parohial în bani, după cum e stabilit în coala de fasiune B. adecă 200 cor. de o parohie.

4. Eventuala întregire a dotațiunei del stat, pe care însă comuna bis. nu o garantează.

Casă parohială nu este și deci alesul se va îngriji singur de locuință. Tot asemenea va avea alesul să supoarte toate contribuțiunile după beneficiul său parohial, să provadă catehizațiunea la școalele din localitate fără a-și formulă pretenziune la vre-o remunerațiune specială.

Parohia este de classa prima I. (primă) și deci dela reflectanți să pretinde cvalificațiunea prescrisă și normală pentru atari parohii din concluzul Ven. Sinod eparhial Nrul 84/1910 II. 1.

Recursele ajustate cu documentele recerute în original (estras de botez, atestat de aptinență, testimoniu de maturitate eventual și de pe cl. VIII. absolutori teologic și testimoniu de cvalificație preotească, atestat de moralitate și eventuale atestate de serviciu) adresate com. par. din Moșnița au să fie înaintate Prea On. Oficiu protopopesc gr. ort. rom. din Timișoara (Temesvár Gyárváros). Recursele înaintate după expirarea termenului concursual nu să vor lua în conșiderare. Reflectanții vor avea să se prezinte în termenul conșin termenul concursual cu observarea §-lui 33 din Regmtul p. parohii în biserică din Moșnița spre a-și arăta desteritatea în cântare, tipic și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea* adm. ppresbiteral.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoarec vacant dela școala confesională gr.-or. rom. din **Căprioara** (Kaprévár) tractul Lipovei, se publică de nou concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 820 coroane. 2. 2 jughere pământ fânaș în valoare de 180 cor. 3. Locuință cu grădină. 4. Spese de conferință 20 cor. 5. Scripturistica 10 cor. 6. Intregirea salarului învățătoarec în conformitate cu art. de lege XVI. din 1913 se va cere dela stat.

De încălzirea și curățirea internă a locuinței învățătoarești se va îngriji însuși învățătorul, iar de curățirea externă și de a salei de învățământ, comuna biserică.

Alesul învățător este îndatorat să conducă strana, să instrueze școlari în cântările bisericesti, să-i conducă și supravegheze la sf. biserică în dumineci, sărbători și alte funcțiuni liturgice fără alta remunerațiune.

Reflectanții sunt poftiți să-și înainteze recurses lor în termenul concursual P. On. Oficiu protopopesc din Lipova (Lippa) adresate comitetului parohial din Căprioara și ajustate cu următoarele documente originale:

a) extras de botez din matricula bis. și be naștere din matricula civilă, b) diplomă de învățător, c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) dela antistia comunei natale, d) declarație privitor la serviciul militar ori nu, — având a se prezentă sub durata concursului în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial din Căprioara ținută la 24 iulie (6 august 1915).

Comitetul parohial.
În conțelegere cu protopopul tractual *Fabriciu Manuila*
inspector școlar.

—□—

3—3